

**Onderzoek naar de veiligheid
van jongeren die wachten
op geïndiceerde jeugdzorg**

Samenvatting

Niet alle jongeren krijgen direct de (provinciaal gefinancierde) jeugdzorg die bureau jeugdzorg voor hen heeft geïndiceerd. Voor sommige vormen van jeugdzorg bestaan wachtlijsten, omdat het geïndiceerde aanbod niet direct beschikbaar is. Jongeren komen dan op een wachtlijst van een organisatie voor jeugd & opvoedhulp. Dit geldt zowel voor jongeren en gezinnen¹ in het vrijwillig kader als in het gedwongen kader (jeugdbeschermingsmaatregel).

Zolang er wachtlijsten voor geïndiceerde jeugdzorg bestaan, vindt de Inspectie Jeugdzorg het van groot belang dat er zicht is op de veiligheid van de jongeren die op deze wachtlijsten staan. Daarom heeft de inspectie in haar Jaarwerkprogramma 2012 een onderzoek opgenomen naar de veiligheid van jeugdigen die op deze wachtlijst staan. De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is deze mening ook toegedaan en verzocht de inspectie om in 2012 te onderzoeken hoe en door wie de veiligheid van jongeren op een wachtlijst wordt gemonitord en of er tijdig actie wordt ondernomen als de situatie van de jongere verslechtert.

In dit rapport geeft de inspectie antwoord op de vraag of er, gedurende de periode dat jongeren wachten op geïndiceerde jeugdzorg, voldoende zicht is op hun veiligheid. Het wachten op geïndiceerde jeugdzorg start op het moment van aanmelding bij de organisatie voor jeugd & opvoedhulp. Het onderzoek is uitgevoerd bij vijf bureaus jeugdzorg en vijf organisaties voor jeugd & opvoedhulp. De inspectie heeft de volgende drie thema's onderzocht:

1. *Risico's inschatten voorafgaand aan het plaatsen van jongeren op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg*
2. *Zicht hebben op de veiligheid van jongeren die wachten op geïndiceerde jeugdzorg*
3. *Beperken van geconstateerde veiligheidsrisico's voor jongeren die wachten op geïndiceerde jeugdzorg*

Beoordeling

De inspectie komt tot het volgende eindoordeel:

1. *De onderzochte bureaus jeugdzorg hebben, voordat een jongere op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg komt, de veiligheidsrisico's **voldoende** ingeschat.*
2. *De onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp hebben **voldoende** zicht op de situatie van:*
 - *jongeren die in een gedwongen kader wachten op de geïndiceerde jeugdzorg;*
 - *jongeren die in een vrijwillig kader wachten op de geïndiceerde jeugdzorg en die te maken hebben met een vorm van intensief casemanagement gedurende de wachttijd;*

¹ in het vervolg wordt steeds de term 'jongere' gebruikt, dit heeft ook betrekking op het gezin van de jongere.

- jongeren die gedurende de wachttijd hulp of begeleiding van de organisatie voor jeugd & opvoedhulp krijgen.

De onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp hebben

onvoldoende zicht op de situatie van:

- jongeren die in een vrijwillig kader wachten op de geïndiceerde jeugdzorg en die in deze periode geen intensief casemanagement en geen hulp of begeleiding van de organisatie voor jeugd & opvoedhulp krijgen. Voor deze jongeren kan de wachtperiode risico's opleveren.

Het onvoldoende zicht hebben betreft jongeren in het vrijwillig kader, die geen intensief casemanagement krijgen en geen hulp of begeleiding van de organisatie voor jeugd & opvoedhulp ontvangen. Gezinsvoogden en medewerkers, die intensief casemanagement bieden, hebben meer contact met de jongeren en hun netwerk, ook gedurende de wachtperiode. Het hebben van onvoldoende zicht betreft met name de periode voorafgaand aan het afstemmingsgesprek², omdat de organisaties voor jeugd & opvoedhulp dan nog geen persoonlijk contact met de jongere hebben en geen hulp of begeleiding bieden. Het afstemmingsgesprek is het eerste gesprek na afgifte van het indicatiebesluit tussen (meestal) bureau jeugdzorg, de organisatie voor jeugd & opvoedhulp en de cliënt. Uit het onderzoek is gebleken dat de periode tot aan het afstemmingsgesprek in de praktijk meestal langer duurt dan de door de onderzochte instellingen in hun beleid beoogde twee tot zes weken en kan oplopen tot enkele maanden. Deze periode is risicovol omdat de organisaties voor jeugd & opvoedhulp dan nog geen contact met de jongere hebben en geen hulp of begeleiding bieden, en de casemanagers van bureau jeugdzorg dan nauwelijks tijd en middelen beschikbaar hebben om contact te houden met de jongere. Het risico bestaat dat een verslechtering van de situatie van de jongere in deze periode niet of niet tijdig bekend raakt en er niet tijdig wordt ingegrepen als dat nodig is.

3. *Als de onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp tijdens de wachtperiode acute risico's voor de veiligheid van de jongeren signaleren, dan beperken ze deze risico's **voldoende**.*

Uit het onderzoek van de inspectie is verder naar voren gekomen dat de onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp de afgelopen jaren intensiever zijn gaan samenwerken ten aanzien van de wachtlijsten. Dit heeft ondermeer geresulteerd in samenwerkingsafspraken. Er is sprake van een gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor deze jongeren. De instellingen hebben vaste medewerkers voor het 'wachtlijstbeheer' aangesteld, wisselen gegevens uit over de wachtlijsten (zoals beschikbare plaatsen per type zorg) en voeren op verschillende niveaus periodiek overleg met elkaar over de wachtlijsten.

² Afhankelijk van de provincie/stadsregio wordt het eerste gesprek tussen (meestal) bureau jeugdzorg, organisatie voor jeugd & opvoedhulp en de cliënt, het afstemmingsgesprek, kennismakingsgesprek, startgesprek of overdrachtsgesprek genoemd.

Aanbevelingen

De inspectie geeft in het rapport aan wat zij van de bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp verwacht om te komen tot voldoende zicht op de veiligheid van alle jongeren die wachten op geïndiceerde jeugdzorg. De inspectie beveelt de bureaus jeugdzorg aan om bij hun professionele inschatting van de risico's, de duur van de wachttijd te betrekken en met de organisaties voor jeugd & opvoedhulp te bespreken welke casusrelevante ontwikkelingen er gedurende de wachtperiode kunnen ontstaan die kunnen leiden tot een verhoogd risico en wat ervoor nodig is om daarop tijdig zicht te krijgen.

De bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp dienen verder te zorgen dat het afstemmingsgesprek met de jongere binnen een redelijke termijn, de inspectie denkt hierbij aan uiterlijk vier weken, plaatsvindt. De inspectie verwacht dat tijdens dit gesprek afspraken worden gemaakt over het zicht houden op de (veiligheid van) de jongere gedurende de wachtperiode en over de eventueel in te zetten hulp of begeleiding. Verder vindt de inspectie het belangrijk dat de bureaus jeugdzorg en de organisaties voor jeugd & opvoedhulp elkaar informeren over de relevante uitkomsten van de contacten die zij tijdens de wachtperiode hebben met de jongere en met derden.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Hoofdstuk 1 Inleiding	7
Hoofdstuk 2 Bevindingen	11
2.1 Risico's inschatten voorafgaand aan het plaatsen van jongeren op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg	11
2.2 Zicht op de veiligheid van jongeren die wachten op geïndiceerde jeugdzorg	12
2.3 Beperken van geconstateerde veiligheidsrisico's voor jongeren die wachten op geïndiceerde jeugdzorg	14
Hoofdstuk 3 Eindoordeel, aanbevelingen en bruikbare praktijkvoorbeelden	17
3.1 Algemeen	17
3.2 Eindoordeel en benodigde verbeteringen	17
3.3 Aanbevelingen	20
3.4 Bruikbare praktijkvoorbeelden	21
Bijlage 1 Toetsingskader	23
Bijlage 2 Onderzoeksopzet	27

Hoofdstuk 1 Inleiding

Aanleiding

Niet alle jongeren krijgen direct de (provinciaal gefinancierde) jeugdzorg die bureau jeugdzorg voor hen heeft geïndiceerd. Voor sommige vormen van jeugdzorg bestaan wachtlijsten, omdat het geïndiceerde aanbod niet direct beschikbaar is. Jongeren komen dan op een wachtlijst van een organisatie voor jeugd & opvoedhulp. Dit geldt zowel voor jongeren en gezinnen³ in het vrijwillig kader als in het gedwongen kader (jeugdbeschermingsmaatregel).

In de 'Prestatieafspraken' die het Rijk en het IPO in het Afsprakenkader Jeugdzorg 2010-2011 hebben gemaakt, staan de volgende afspraken met betrekking tot de wachtlijst:⁴

"De provincies komen met de minister voor Jeugd en Gezin overeen dat aan alle kinderen de zorg wordt geboden die nodig is, waarbij:

- aan kinderen bij wie de veiligheid in het geding is en kinderen in crisissituaties direct de geïndiceerde zorg wordt geboden;
- de inzet is dat kinderen binnen negen weken worden geholpen. Langer wachten kan als dat volgens bureau jeugdzorg voor de betreffende jongere inhoudelijk verantwoord is."

In onderstaande tabel staan de wachtlijstcijfers uit 2010 en 2011.⁵ Uit de tabel is af te lezen dat in 2011 bijna 3000 jongeren langer dan negen weken hebben gewacht op de (volledige) jeugdzorg die voor hen was geïndiceerd (bruto wachtlijsten). Meer dan de helft van hen ontving in de tussentijd wel reeds een vorm van geïndiceerde jeugdzorg en iets minder dan de helft ontving geen enkele vorm van geïndiceerde jeugdzorg (netto wachtlijsten).

	1 juli 2010	1 juli 2011
Totaal (bruto wachtlijsten)	2873	2974
- ontvangt al een vorm van (provinciale) jeugdzorg	1540	1583
- ontvangt geen (provinciale) jeugdzorg (netto wachtlijsten)	1333	1391

Dat jongeren moeten wachten op de (volledig) voor hen geïndiceerde jeugdzorg is ongewenst. Deze jongeren hebben immers niet voor niets een indicatie voor jeugdzorg ontvangen. Zij hebben de geïndiceerde zorg nodig en hier langer op wachten kan hun situatie en die van het gezin doen verslechteren en dit kan uiteindelijk zelfs tot onveilige situaties leiden. Zolang er wachtlijsten voor geïndiceerde jeugdzorg bestaan, vindt de Inspectie Jeugdzorg het van groot belang dat er zicht is op de veiligheid van de jongeren die op deze wachtlijsten staan. Ook de staatssecretaris van

³ in het vervolg wordt steeds de term 'jongere' gebruikt, dit heeft ook betrekking op het gezin van de jongere.

⁴ Afsprakenkader Minister voor Jeugd en gezin en IPO over de aanpak en de financiering van de jeugdzorg in 2010 en 2011 (11 november 2009).

⁵ Brief staatssecretaris van VWS aan de Tweede Kamer (TK 2011-2012, 31839, nr. 137).

Volksgezondheid, Welzijn en Sport is deze mening toegedaan en verzocht de inspectie om in 2012 te onderzoeken hoe en door wie de veiligheid van jongeren op een wachtlijst wordt gemonitord en of er tijdig actie wordt ondernomen als de situatie van de jongere verslechtert.

Het onderzoek

Het onderzoek van de inspectie richt zich in de eerste plaats op de bureaus jeugdzorg vanwege hun wettelijke taak om de cliënt 'bij te staan' (Wet op de jeugdzorg, artikel 10.1). Daarnaast heeft de inspectie ook de organisaties voor jeugd & opvoedhulp in het onderzoek betrokken. Met deze organisaties hebben de bureaus jeugdzorg namelijk afspraken gemaakt over (het zicht op) de veiligheid van jongeren die op de wachtlijst staan. Bovendien bieden deze organisaties soms vervangende jeugdzorg gedurende de wachtlijstperiode.

Centrale vraag in dit onderzoek is of er gedurende de periode dat jongeren wachten op geïndiceerde jeugdzorg, voldoende zicht is op hun veiligheid. Om dit te waarborgen is het van belang: dat er beleid en afspraken zijn, waarin is vastgelegd hoe bureau jeugdzorg en de organisaties voor jeugd & opvoedhulp zicht houden op de veiligheid van jongeren op de wachtlijst, dat medewerkers dit beleid kennen en dat zij daar per casus uitvoering aan geven.

De specifieke verwachtingen die de inspectie ten aanzien van dit onderwerp heeft, zijn uitgewerkt in een toetsingskader (zie Bijlage 1). Aan de hand van het toetsingskader beoordeelt de inspectie in hoeverre de instellingen aan de verwachtingen van de inspectie voldoen.

De inspectie heeft de volgende drie thema's, met daarbij horende onderzoeksvragen onderzocht:

- 1. Risico's inschatten voorafgaand aan het plaatsen van jongeren op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg*
Heeft bureau jeugdzorg, voordat een jongere op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg komt, de veiligheidsrisico's voldoende ingeschat?
- 2. Zicht hebben op de veiligheid van jongeren die wachten op geïndiceerde jeugdzorg*
Hebben bureau jeugdzorg en de organisatie voor jeugd & opvoedhulp, gedurende de periode dat een jongere op een wachtlijst voor geïndiceerde zorg staat, voldoende zicht op de veiligheid van de jongere?
- 3. Beperken van geconstateerde veiligheidsrisico's voor jongeren die wachten op geïndiceerde jeugdzorg*
Beperken bureau jeugdzorg en de organisatie voor jeugd & opvoedhulp geconstateerde risico's voor de veiligheid van een jongere die op een wachtlijst voor geïndiceerde zorg staat voldoende?

Het onderzoek is uitgevoerd bij vijf bureaus jeugdzorg en vijf organisaties voor jeugd & opvoedhulp die (op de peildatum 1 juli 2011) ten opzichte van de overige organisaties voor jeugd & opvoedhulp relatief veel jongeren op de wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg hadden staan.

Van alle jongeren die in juli 2011 op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg stonden, stond ruim tweederde op de wachtlijst bij deze vijf organisaties voor jeugd & opvoedhulp. In het onderzoek zijn betrokken: Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam en Spirit, Bureau Jeugdzorg Gelderland en Lindenhout, Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant en Combinatie Jeugdzorg, Bureau Jeugdzorg Overijssel en Jarabee, en Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland en Cardea. De instellingen zijn afzonderlijk geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek. Een toelichting op de selectie van de instellingen en de verdere onderzoeksopzet is beschreven in Bijlage 2.

Leeswijzer

Dit rapport geeft de resultaten weer van het onderzoek. In Hoofdstuk 2 staan de bevindingen van de inspectie, met een oordeel en een onderbouwing per thema. In Hoofdstuk 3 presenteert de inspectie haar eindoordeel en de benodigde verbeteringen, doet zij aanbevelingen en beschrijft zij bruikbare praktijkvoorbeelden. In Bijlage 1 staat het toetsingskader en in Bijlage 2 de onderzoeksopzet.

Hoofdstuk 2 Bevindingen

De drie paragrafen van dit hoofdstuk zijn gewijd aan de drie thema's van het onderzoek met de bijbehorende onderzoeksvragen. Elke paragraaf begint met een oordeel, gevolgd door een onderbouwing van het oordeel. De bevindingen hebben betrekking op de vijf onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp.

2.1 Risico's inschatten voorafgaand aan het plaatsen van jongeren op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg

Oordeel

*De onderzochte bureaus jeugdzorg hebben, voordat een jongere op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg komt, de veiligheidsrisico's **voldoende** ingeschat.*

Onderbouwing

De veiligheid van jongeren heeft veel aandacht van de onderzochte bureaus jeugdzorg. Uitgangspunt is dat de veiligheid van de jongere in het handelen en denken van iedere medewerker voorop staat. In de praktijk hebben de onderzochte bureaus jeugdzorg voordat een jongere op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg komt zicht op de situatie van de jongere, waaronder signalen van onveiligheid en mogelijke crisis. Dit geldt zowel voor de jeugdbescherming als de vrijwillige hulpverlening.

In het indicatiebesluit beschrijft bureau jeugdzorg hoe de veiligheidssituatie van de jongere op dat moment is, hoe ernstig de problemen in het gezin zijn en of er wel of geen risico's zijn. Om hierover een uitspraak te kunnen doen, brengt bureau jeugdzorg het gezin, het netwerk en de problematiek van de jongere in kaart. Vier van de vijf bureaus jeugdzorg schatten risico's daarbij gestructureerd in door standaard een (deel van een) risicotaxatie-instrument in te vullen.

Binnen de jeugdbescherming wordt gewerkt volgens de Deltamethode. Sommige bureaus jeugdzorg gebruiken de Delta Veiligheidslijst, een onderdeel van de Deltamethode, waaruit een eindoordeel met betrekking tot de risico's volgt. Andere gebruiken (een deel van) de LIRIK (licht instrument risicotaxatie kindveiligheid) als risicotaxatie-instrument. De veiligheid van de jongeren vormt een vast gespreksonderwerp in het werkoverleg. Medewerkers brengen de uitkomst van de risicotaxatie in het werkoverleg in.

Ook binnen de vrijwillige hulpverlening (de afdeling Toegang) maken medewerkers voorafgaand aan het indicatiebesluit een inschatting van de risico's. Ze maken hierbij gebruik van (een onderdeel van) een risicotaxatie-instrument, dat deel uitmaakt van het indicatiebesluit. Dit kan de Gestructureerde Checklist Toegang (GCT) of de LIRIK zijn.

De uitkomst van de risicotaxatie wordt vastgelegd in het indicatiebesluit. Een bruikbaar praktijkvoorbeeld bij twee van de onderzochte bureaus jeugdzorg is dat zij een bepaalde classificatie verbinden aan het eindoordeel van de risicotaxatie, waaruit de mate van urgentie blijkt. Een ander goed voorbeeld is dat één van de onderzochte bureaus jeugdzorg de LIRIK met het indicatiebesluit meestuurt naar de organisatie voor jeugd & opvoedhulp, waardoor deze ook op de hoogte is van de risicotaxatie.

Als in de indicatiefase blijkt dat sprake is van een crisis of van acute veiligheidsrisico's, zorgen de onderzochte bureaus jeugdzorg ervoor dat er onmiddellijk hulp wordt geboden (zoals spoedhulp of een andere vorm van hulp).

2.2 Zicht op de veiligheid van jongeren die wachten op geïndiceerde jeugdzorg

Oordeel

*De onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp hebben **voldoende** zicht op de situatie van:*

- *jongeren die in een gedwongen kader wachten op de geïndiceerde jeugdzorg;*
- *jongeren die in een vrijwillig kader wachten op de geïndiceerde jeugdzorg en die te maken hebben met intensief casemanagement gedurende de wachttijd;*
- *jongeren die gedurende de wachttijd hulp of begeleiding van de organisatie voor jeugd & opvoedhulp krijgen.*

De onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp hebben

onvoldoende *zicht op de situatie van:*

- *jongeren die in een vrijwillig kader zonder intensief casemanagement wachten op de geïndiceerde jeugdzorg en die in deze periode geen hulp of begeleiding van de organisatie voor jeugd & opvoedhulp krijgen. Voor deze groep jongeren kan de wachtperiode risico's opleveren.*

Onderbouwing

Beleid

De onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp hebben algemeen veiligheidsbeleid en algemene samenwerkingsafspraken met elkaar gemaakt. Zij hebben geen specifiek beleid of samenwerkingsafspraken, waarin het zicht houden op de veiligheid van jongeren die op de wachtlijst staan is beschreven.

In de jeugdbescherming is in het beleid verankerd dat de gezinsvoogd verantwoordelijk is voor de risicosignalering en de risicotaxatie en tevens de regie houdt tijdens het hulpverleningsproces. Ook is vastgelegd dat de gezinsvoogd en de zorgcoördinator van de organisatie voor jeugd & opvoedhulp zodanig met elkaar samenwerken dat de organisatie voor jeugd & opvoedhulp

verantwoordelijk is voor de uitvoering van de geïndiceerde hulpverlening en de gezinsvoogd eindverantwoordelijkheid draagt voor de veiligheid van de jongere.

Bij de vrijwillige hulpverlening (afdeling Toegang) wordt de verantwoordelijkheid voor de veiligheid meer overgedragen van bureau jeugdzorg aan de organisatie voor jeugd & opvoedhulp. Bureau jeugdzorg heeft na afgifte van het indicatiebesluit vaak geen bemoeienis meer met de jongere tijdens de periode dat de cliënt op de wachtlijst voor de geïndiceerde jeugdzorg staat.

In het beleid van de onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp is vastgelegd dat er binnen een bepaalde periode – die varieert van twee tot zes weken - na ontvangst van het indicatiebesluit een eerste persoonlijke contact, het afstemmingsgesprek⁶, moet plaatsvinden tussen de organisatie voor jeugd & opvoedhulp en de cliënt, bij voorkeur in aanwezigheid van bureau jeugdzorg. Tijdens dit gesprek moet de situatie van de jongere worden besproken en moeten er duidelijke afspraken worden gemaakt over de inzet van de gezinsvoogd of casemanager van bureau jeugdzorg en de zorgcoördinator van de organisatie voor jeugd & opvoedhulp en het contact met de jongere.

Praktijk

De onderzochte bureaus jeugdzorg bieden verschillende vormen van casemanagement. Dit varieert van een intensieve vorm waarbij er regelmatig contact is tussen de casemanager en de cliënt, tot een lichte vorm van casemanagement waarbij er geen of nauwelijks sprake is van contact tussen de casemanager en de cliënt. De casemanagers maken per casus een inschatting over welke vorm van casemanagement nodig is.

Wanneer sprake is van een kindbeschermingsmaatregel of van intensief casemanagement, hebben de gezinsvoogden en casemanagers in de regel zicht op de veiligheid van de jongere, gedurende de periode dat de jongere wacht op de geïndiceerde jeugdzorg. De gezinsvoogd, die in het algemeen al betrokken is bij het gezin, of de casemanager houdt contact met de jongere en diens netwerk, bijvoorbeeld door op huisbezoek te gaan. Hoewel het zicht op de veiligheid in deze gevallen in de regel voldoende is, heeft de inspectie geconstateerd dat de afstemming tussen de onderzochte bureaus jeugdzorg en de organisaties voor jeugd & opvoedhulp nog kan verbeteren. Uit de dossieranalyse en de interviews is niet navolgbaar of de onderzochte bureaus jeugdzorg en de organisaties voor jeugd & opvoedhulp met elkaar per casus concrete afspraken maken over wie wat tijdens de wachtperiode doet. Als hierover wel afspraken zijn gemaakt, worden deze zelden vastgelegd, waardoor het opvolgen van de afspraken niet goed bewaakt kan worden. Omdat medewerkers van de bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp elkaar ook niet systematisch informeren over de relevante contacten die ze tijdens de wachtperiode met de jongere en diens netwerk hebben, weten ze niet altijd van elkaar wie wat richting cliënt doet in de wachtperiode.

⁶ Afhankelijk van de provincie/stadsregio wordt het eerste gesprek tussen (meestal) bureau jeugdzorg, organisatie voor jeugd & opvoedhulp en de cliënt, het afstemmingsgesprek, kennismakingsgesprek, startgesprek of overdrachtsgesprek genoemd.

Wanneer sprake is van een 'lichte' vorm van casemanagement, hebben de medewerkers van de Toegang in de praktijk nauwelijks zicht op de veiligheid van de jongere. Zij hebben na de afgifte van het indicatiebesluit namelijk nauwelijks tijd en middelen beschikbaar om gedurende de gehele wachtperiode (dus ook na het afstemmingsgesprek) contacten te onderhouden met de jongere.

Medewerkers van de onderzochte organisaties voor jeugd & opvoedhulp hebben voordat het afstemmingsgesprek plaatsvindt, doorgaans geen persoonlijk contact met de jongere en daarmee in die periode geen zicht op de veiligheid van de jongere.

Uit het onderzoek is gebleken dat het in veel gevallen langer duurt dan de door de onderzochte instellingen in hun beleid beoogde periode – die varieert van twee tot zes weken – totdat het afstemmingsgesprek daadwerkelijk plaatsvindt. Dit kan enige maanden duren. Soms vindt het afstemmingsgesprek helemaal niet plaats, bijvoorbeeld door een gebrek aan capaciteit bij het bureau jeugdzorg of de organisatie voor jeugd & opvoedhulp.

In één provincie zorgen het bureau jeugdzorg en de organisatie voor jeugd & opvoedhulp ervoor dat het afstemmingsgesprek tijdig plaatsvindt.

Tijdens het afstemmingsgesprek, dat de organisaties voor jeugd & opvoedhulp organiseren, is de gezinsvoogd van bureau jeugdzorg over het algemeen aanwezig en de casemanager niet altijd. In dit gesprek wordt met de jongere en het gezin besproken of men kan wachten tot de geïndiceerde zorg beschikbaar is, of dat een vorm van zorg of begeleiding nodig is. De veiligheidssituatie van de jongere is geen expliciet gespreksonderwerp.

Na het afstemmingsgesprek bieden de organisaties voor jeugd & opvoedhulp, indien dit is gewenst, vervangende (ambulante) hulp of begeleiding. De manier waarop deze hulp of begeleiding wordt vormgegeven en het aantal uur dat hiervoor beschikbaar is, varieert sterk. Als er een vorm van vervangende hulp of begeleiding wordt geboden, heeft de organisatie voor jeugd & opvoedhulp contact met de jongere en daarmee het zicht op de veiligheid van de jongere. Als er na het afstemmingsgesprek geen vorm van vervangende hulp of begeleiding wordt geboden en ook geen sprake is van intensief casemanagement, is er in die periode geen zicht op de veiligheid van de jongere.

2.3 Beperken van geconstateerde veiligheidsrisico's voor jongeren die wachten op geïndiceerde jeugdzorg

Oordeel

*Bij geconstateerde risico's voor de veiligheid van een jongere, die op een wachtlijst voor geïndiceerde zorg staat, beperken de onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp deze risico's **voldoende**.*

Onderbouwing

De onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp hebben de verantwoordelijkheden bij een crisissituatie in hun samenwerkingsbeleid duidelijk uitgewerkt. Indien een jongere op de wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg bij de organisatie voor jeugd & opvoedhulp staat, is het aan deze organisatie om te zoeken naar een oplossing en tot een passend zorgaanbod te komen. Dit gebeurt in overleg met bureau jeugdzorg.

Als er een signaal is dat de veiligheid van een jongere die wacht op geïndiceerde jeugdzorg acuut in het geding is, handelen de onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp snel, doortastend en adequaat. Degene bij wie het signaal binnenkomt, trekt bij de ander aan de bel en er wordt in de meeste gevallen gezamenlijk naar een oplossing gezocht. Het lukt vrijwel altijd om diezelfde dag nog een acceptabele oplossing te vinden. Een oplossing kan zijn dat een gedeelte van de geïndiceerde ambulante hulp direct wordt ingezet. Ook wordt vaak gekeken of het netwerk kan worden ingezet. Het is niet altijd gemakkelijk om een geschikte plek te vinden, maar er volgt wel standaard een acceptabele oplossing, ook indien de jongere niet meer thuis kan blijven.

De inspectie heeft geconstateerd dat in deze gevallen altijd overleg en afstemming plaatsvindt tussen het bureau jeugdzorg en de organisatie voor jeugd & opvoedhulp. Gedragswetenschappers en leidinggevendenden zijn in deze gevallen altijd betrokken bij de besluitvorming. Medewerkers schalen op naar een hoger niveau indien er op medewerkerniveau geen oplossing voor de crisis wordt gevonden.

Een bruikbaar praktijkvoorbeeld is dat één van de bureaus jeugdzorg in overleg met de organisaties voor jeugd & opvoedhulp dagelijks de beschikbaarheid van de crisisplekken bijhoudt en dit overzicht via intranet aan de medewerkers communiceert. Dit scheelt de medewerkers veel zoekwerk als zij met een crisissituatie worden geconfronteerd.

Hoofdstuk 3 Eindoordeel, aanbevelingen en bruikbare praktijkvoorbeelden

In dit hoofdstuk presenteert de inspectie enkele algemene bevindingen uit het onderzoek naar de veiligheid van jongeren die wachten op geïndiceerde jeugdzorg. Vervolgens presenteert de inspectie haar eindoordeel en de benodigde verbeteringen en doet zij aanbevelingen. Tot slot worden er bruikbare praktijkvoorbeelden genoemd.

3.1 Algemeen

De onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp hebben te maken met aanzienlijke wachtlijsten voor geïndiceerde jeugdzorg. De instellingen beschouwen deze wachtlijsten als een gegeven, waar ze zo goed mogelijk mee om proberen te gaan. Medewerkers hebben in de praktijk last van de wachtlijsten. Zij willen dat de jongere zo snel mogelijk de zorg krijgt die is geïndiceerd, maar kunnen die niet bieden. De wachtlijsten leiden tot extra werk voor de medewerkers en zijn frustrerend voor zowel medewerkers als cliënten. Ook kan de motivatie van de cliënt afnemen en kan de problematiek verergeren tijdens de wachtperiode.

De inspectie heeft in het onderzoek geconstateerd dat de individuele medewerkers en leidinggevenden van de onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp zich inspinnen om zo goed mogelijke zorg te organiseren voor en te bieden aan de jongere, ook in de periode waarin deze wacht op de geïndiceerde jeugdzorg.

Uit het onderzoek van de inspectie is naar voren gekomen dat de onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp de afgelopen jaren intensiever zijn gaan samenwerken ten aanzien van de wachtlijsten. Dit heeft ondermeer geresulteerd in samenwerkingsafspraken. Er is sprake van een gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor deze jongeren. De instellingen hebben vaste medewerkers voor het 'wachtlijstbeheer' aangesteld, wisselen gegevens uit over de wachtlijsten (zoals beschikbare plaatsen per type zorg) en voeren op verschillende niveaus periodiek overleg met elkaar over de wachtlijsten.

3.2 Eindoordeel en benodigde verbeteringen

Thema 1: Risico's inschatten voorafgaand aan het plaatsen van jongeren op een wachtlijst

De Inspectie Jeugdzorg is van oordeel dat de onderzochte bureaus jeugdzorg de veiligheidsrisico's **voldoende** hebben ingeschat voordat een jongere op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg terecht komt. Dit betekent dat er in de regel geen jongeren op de wachtlijst voor geïndiceerde zorg komen voor wie dit niet verantwoord is. Vier van de vijf onderzochte bureaus jeugdzorg maken hierbij standaard gebruik van (een onderdeel van) een risicotaxatie-instrument. De inspectie vindt

het van belang dat het gebruik van een risicotaxatie-instrument is geïntegreerd in het werkproces van medewerkers, om te voorkomen dat belangrijke veiligheidsrisico's voor kinderen niet optimaal worden ingeschat en vervolgens niet adequaat worden aangepakt.

Het is de verwachting dat het indicatiebesluit van bureau jeugdzorg in zijn huidige vorm zal verdwijnen. De inspectie vindt het, ook in een nieuw stelsel, in het belang van jongeren die moeten wachten op jeugdhulp dat een risico-inschatting plaatsvindt voordat zij op een wachtlijst van een organisatie voor jeugd & opvoedhulp komen. De afgelopen jaren heeft deze risicotaxatie bewezen een waardevolle functie te vervullen.

Thema 2: Zicht hebben op de veiligheid van jongeren die wachten op geïndiceerde jeugdzorg

De inspectie oordeelt dat de onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp **voldoende** zicht hebben op de situatie van:

- jongeren die in een gedwongen kader wachten op de geïndiceerde jeugdzorg;
- jongeren die in een vrijwillig kader wachten op de geïndiceerde jeugdzorg en die te maken hebben met een vorm van intensief casemanagement gedurende de wachttijd;
- jongeren die gedurende de wachttijd hulp of begeleiding van de organisatie voor jeugd & opvoedhulp krijgen.

De onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp hebben **onvoldoende** zicht op de situatie van:

- jongeren die in een vrijwillig kader zonder intensief casemanagement wachten op geïndiceerde jeugdzorg en aan wie op dat moment geen hulp of begeleiding wordt verleend door de organisatie voor jeugd & opvoedhulp.

Voor deze laatst genoemde groep jongeren kan de wachtperiode risico's opleveren. De onderzoeksofzet van de inspectie (uitvoering bij vijf bureaus jeugdzorg en vijf organisaties voor jeugd & opvoedhulp) leende zich er niet voor na te gaan wat landelijk de omvang van deze groep is. Deze jongeren lopen risico's omdat zij niet in beeld zijn bij de onderzochte bureaus jeugdzorg en de organisaties voor jeugd & opvoedhulp. De omstandigheid dat professionals een keuze moeten maken in de mate waarop zij cliënten kunnen ondersteunen en begeleiden en daarom voor deze groep kiezen voor een reactieve opstelling, brengt de kans mee dat een verslechtering in de situatie van deze groep jongeren niet of later dan gewenst wordt gesignaleerd en er niet tijdig wordt ingegrepen als dat nodig is.

Het onvoldoende zicht hebben op deze groep betreft jongeren in het vrijwillig kader zonder intensief casemanagement, omdat gezinsvoogden en medewerkers die intensief casemanagement bieden in beginsel meer contact hebben met de jongeren en hun netwerk, ook gedurende de wachtperiode. Het betreft met name de periode voorafgaand aan het afstemmingsgesprek, omdat de organisaties voor jeugd & opvoedhulp dan nog geen persoonlijk contact met de jongere hebben en geen hulp of begeleiding bieden. Uit het onderzoek is gebleken dat de periode tot aan het afstemmingsgesprek in de praktijk meestal langer duurt dan de door de onderzochte instellingen in hun beleid beoogde twee tot zes weken en kan oplopen tot enkele maanden. Als er in de

periode na het afstemmingsgesprek geen vorm van vervangende hulp of begeleiding wordt geboden en er geen sprake is van intensief casemanagement, dan is ook die periode risicovol.

Medewerkers hebben in het inspectieonderzoek aangegeven dat het zicht op deze jongeren ook niet per se nodig is gedurende de periode dat op de geïndiceerde zorg wordt gewacht, omdat de bureaus jeugdzorg voordat de jongere op de wachtlijst terecht is gekomen, hebben vastgesteld dat er geen sprake is van een risicovolle situatie voor de jongere.

De risico-inschatting die bureau jeugdzorg voorafgaand aan het indicatiebesluit heeft gemaakt is echter een momentopname van de situatie van de jongere. Bureau jeugdzorg en de organisatie voor jeugd & opvoedhulp mogen er niet zonder meer vanuit gaan dat de ingeschatte risico's (of de afwezigheid daarvan) gelijk blijven en er sprake is van een statische situatie van de jongere, die niet verandert tijdens het wachten op de geïndiceerde zorg. Als niet met regelmaat wordt stil gestaan bij de veiligheid van de jongere gedurende de wachtperiode, bestaat het risico dat een verslechtering van de situatie van de jongere gedurende de wachtperiode niet of niet tijdig wordt opgemerkt.

De inspectie beveelt de bureaus jeugdzorg daarom aan om bij hun professionele inschatting van de risico's, de duur van de wachttijd te betrekken en met de organisaties voor jeugd & opvoedhulp te bespreken welke casusrelevante ontwikkelingen er gedurende de wachtperiode kunnen ontstaan die kunnen leiden tot een verhoogd risico en wat er voor nodig is om daarop tijdig zicht te krijgen. Dit geldt voor alle aanmeldingen voor geïndiceerde jeugdzorg, zowel in vrijwillig kader als gedwongen kader. De inspectie beveelt de bureaus jeugdzorg aan om, in aanvulling op een goede risico-inschatting, met de organisaties voor jeugd & opvoedhulp afspraken te maken over de periode dat een jongere op de wachtlijst staat. Dit geldt dus ook voor die gevallen waarin op het moment van aanmelding geen veiligheidsrisico's zijn geconstateerd.

De vragen die bij de bureaus jeugdzorg en de organisaties voor jeugd & opvoedhulp hierbij aan de orde dienen te komen zijn: Hoe moet er gedurende de wachttijd zicht gehouden worden op de situatie van de jongere? Welke omstandigheden in de situatie van de jongere moeten constant blijven? Hoe worden we tijdig geïnformeerd als er een verandering/verslechtering optreedt in deze omstandigheden? Wat kunnen de jongere en het gezin zelf doen tijdens de wachttijd? Op welke wijze kan het (professionele) netwerk rond het gezin worden ingezet tijdens de wachttijd? Heeft de jongere hulp of begeleiding nodig, en zo ja waar moet dit uit bestaan en wie gaat dit bieden?

Belangrijk is dat de hierover gemaakte afspraken worden vastgelegd, opgevolgd en bewaakt. Verder dienen de bureaus jeugdzorg en de organisaties voor jeugd & opvoedhulp elkaar te informeren over de relevante uitkomsten van de contacten die zij tijdens de wachtperiode met de jongere en eventuele (professionele) derden hebben.

Thema 3: Beperken van geconstateerde veiligheidsrisico's

De inspectie is van oordeel dat als de medewerkers van de onderzochte bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp tijdens de wachtperiode acute risico's voor de veiligheid van de jongeren signaleren, zij deze risico's **voldoende** weten te beperken. Zij handelen in dat geval snel en adequaat en slagen er over het algemeen in om op korte termijn tot een acceptabele oplossing voor de jongere te komen.

3.3 Aanbevelingen

Om het zicht op de veiligheid van jongeren die wachten op geïndiceerde jeugdzorg te verbeteren, beveelt de inspectie de bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp aan:

- Bij de risico-inschatting de (verwachte) duur van de wachttijd te betrekken en met elkaar na te gaan:
 - welke casusrelevante ontwikkelingen er gedurende de wachtperiode kunnen ontstaan die zouden kunnen leiden tot een verhoogd risico;
 - hoe daar tijdig zicht op kan worden verkregen;
 - wat dit betekent voor de aanpak tijdens de wachtperiode: is er contact nodig met de jongere en eventueel met (professionele) derden, en zo ja, op welke wijze en met welke frequentie. Afspraken hierover dienen te worden vastgelegd, bewaakt en nagekomen;
- Zorg dat binnen een redelijke termijn, de inspectie denkt hierbij aan uiterlijk vier weken⁷, afstemming plaatsvindt, tussen de organisatie voor jeugd & opvoedhulp, de cliënt en bureau jeugdzorg, waarbij de veiligheid van de jongere gedurende de wachttijd standaard aan de orde komt, en de gemaakte afspraken hierover worden vastgelegd;
- Elkaar te informeren over relevante uitkomsten van de contacten met de jongere en eventuele (professionele) derden. Hierbij dient periodiek afgewogen te worden of er veranderingen in de situatie van de jongere (kunnen) zijn die om een andere aanpak vragen of die ingrijpen noodzakelijk maken.

⁷ Op grond van wat in de praktijk gebruikelijk is, namelijk dat een afstemmingsgesprek binnen twee tot zes weken plaats heeft, is de inspectie van mening dat vier weken een redelijke termijn is.

3.4 Bruikbare praktijkvoorbeelden

Uit het onderzoek zijn enkele werkwijzen naar voren gekomen die bruikbaar zijn voor de andere bureaus jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp.

Een bruikbaar voorbeeld is dat één van de onderzochte bureaus jeugdzorg in overleg met de organisaties voor jeugd & opvoedhulp dagelijks de beschikbaarheid van de crisisplekken bijhoudt en dit overzicht via intranet aan de medewerkers communiceert. Dit scheelt de medewerkers veel zoekwerk als zij met een crisissituatie worden geconfronteerd.

Een ander voorbeeld is dat twee van de onderzochte bureaus jeugdzorg een bepaalde classificatie verbinden aan het eindoordeel van de risicotaxatie, waaruit de mate van urgentie blijkt.

Een derde voorbeeld is dat één van de onderzochte bureaus jeugdzorg de ingevulde risicotaxatie met het indicatiebesluit meestuurt naar de organisatie voor jeugd & opvoedhulp, waardoor deze ook op de hoogte is van de inhoud van de risicotaxatie van het bureau jeugdzorg.

Bijlage 1 Toetsingskader

Veiligheid van jeugdigen die op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg staan

Het onderzoek van de Inspectie Jeugdzorg gaat over het zich houden op de veiligheid van jeugdigen die op een wachtlijst staan voor geïndiceerde jeugdzorg. De inspectie heeft de volgende deel- en subvragen geformuleerd:

1. Heeft bureau jeugdzorg, voordat een jongere op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg komt de veiligheidsrisico's voldoende ingeschat?
2. Hebben bureau jeugdzorg en de organisatie voor jeugd & opvoedhulp, gedurende de periode dat een jongere op een wachtlijst voor geïndiceerde zorg staat voldoende zicht op de veiligheid van de jongere?
 - Heeft bureau jeugdzorg (veiligheids)beleid waarin staat hoe bureau jeugdzorg zicht houdt op de veiligheid van de jeugdige?
 - Heeft bureau jeugdzorg, met de organisaties voor jeugd & opvoedhulp bij wie jeugdigen op de wachtlijst staan duidelijke afspraken gemaakt over wie zicht houdt op de veiligheid van de jeugdige?
 - Werkt bureau jeugdzorg in de praktijk conform het beleid/ de afspraken?
 - Werken organisaties voor jeugd & opvoedhulp in de praktijk conform de afspraken?
 - Spreken bureau jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp elkaar aan, indien zij zich niet aan de afspraken houden?
3. Beperken bureau jeugdzorg en de organisatie voor jeugd & opvoedhulp geconstateerde risico's voor de veiligheid van een jongere die op een wachtlijst voor geïndiceerde zorg staat voldoende?
 - Heeft bureau jeugdzorg (veiligheids)beleid waarin staat hoe bureau jeugdzorg geconstateerde veiligheidsrisico's beperkt?
 - Heeft bureau jeugdzorg, met de organisaties voor jeugd & opvoedhulp bij wie jeugdigen op de wachtlijst staan duidelijke afspraken gemaakt over wie geconstateerde veiligheidsrisico's beperkt?
 - Werkt bureau jeugdzorg in de praktijk conform het beleid /de afspraken?
 - Werken organisaties voor jeugd & opvoedhulp in de praktijk conform de afspraken?
 - Spreken bureau jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp elkaar aan, indien zij zich niet aan de afspraken houden?

De inspectie heeft de onderzoeksvraag vertaald in een toetsingskader, waarin staat wat zij verwacht van de instellingen (bureau jeugdzorg en organisaties voor jeugd & opvoedhulp). In de eerste kolom van het toetsingskader staan de thema's van het onderzoek. In de tweede kolom staan de criteria waaraan de inspectie de instellingen toetst. In de derde kolom staan de indicatoren aan de hand waarvan de inspectie nagaat in hoeverre aan de criteria wordt voldaan. In de laatste kolom staat van welke onderzoeksbronnen de inspectie gebruik maakt om vast te stellen of en in hoeverre de indicatoren aanwezig zijn.

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen ⁸
1. Risico's inschatten bij het plaatsen van jeugdigen op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg	Bureau jeugdzorg heeft, voordat een jeugdige op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg komt de veiligheidsrisico's voldoende ingeschat	<p>BJZ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - heeft (veiligheids)beleid waarin staat hoe BJZ jeugdigen op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg plaatst <p>Medewerkers BJZ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stellen voor elke jeugdige vast dat a) er geen sprake is van een crisis - stellen voor elke jeugdige vast dat b) de veiligheid van de jeugdige niet in het geding is - maken voor elke jeugdige gebruik van een risicotaxatie-instrument - bespreken de risicotaxatie multidisciplinair - leggen de uitkomst van de risicotaxatie, inclusief een eendoordeel, standaard vast in het dossier <p>(Inhoudelijk) leidinggevenden BJZ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bewaken dat medewerkers conform bovenstaande indicatoren vaststellen dat er a) geen sprake is van een crisis en b) dat de veiligheid van de jeugdige niet in het geding is 	<p>Beleidsanalyse BJZ Interview MW BJZ Interview LG BJZ Dossieronderzoek BJZ</p>

⁸ In dit toezicht worden de volgende bronnen benut: *beleidsdocumenten*, *interviews* (met uitvoerend MedeWerkers BJZ (zowel jeugdbescherming als vrijwillig kader), inhoudelijk LeidingGevenden BJZ, MedeWerkers Organisatie Jeugd & opvoedhulp (bijvoorbeeld een opname- of wachtlijstcoördinator) en *dossiers*.

- In het *beleid* (richtlijnen, protocollen, werkinstructies, (beschrijvingen van) werkprocessen, samenwerkingsafspraken etc.) moet zichtbaar zijn hoe de uitvoering van de indicator in de praktijk dient plaats te vinden.
- in de *interviews* moet aannemelijk zijn gemaakt dat in de praktijk wordt gewerkt conform zoals dit in de indicator is benoemd.
- in de *dossiers* moet het resultaat zichtbaar zijn van wat in de indicator is benoemd.

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen
2. Zicht op de veiligheid van jeugdigen op wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg	Bureau jeugdzorg en de organisatie voor jeugd- en opvoedhulp hebben, gedurende de periode dat een jeugdige op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg staat voldoende zicht op de veiligheid van de jeugdige	<p>BJZ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - heeft (veiligheids)beleid waarin staat hoe BJZ zicht houdt op de veiligheid van de jeugdige <p>Medewerkers BJZ (of medewerkers OJO indien dit zo is afgesproken tussen BJZ en OJO):</p> <ul style="list-style-type: none"> - stellen voor elke jeugdige vast hoe vaak en op welke wijze er contact wordt gehouden met de jeugdige/het gezin en derden om zicht te houden op de veiligheid van de jeugdige en handelen ernaar - schatten veiligheidsrisico's multidisciplinair in bij: <ul style="list-style-type: none"> - 'life events' (zoals verandering van verblijfplek, wisseling samenstelling gezin) - signalen van onveiligheid voor de jeugdige - leggen de uitkomst van de inschatting van de veiligheidsrisico's vast in het dossier <p>(Inhoudelijk) leidinggevenden BJZ (of (inhoudelijk) leidinggevenden OJO indien dit zo is afgesproken tussen BJZ en OJO):</p> <ul style="list-style-type: none"> - bewaken dat medewerkers conform bovenstaande indicatoren zicht houden op de veiligheid van de jeugdige <p>BJZ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - heeft met OJO's bij wie jeugdigen op de wachtlijst voor geïndiceerde zorg staan duidelijke afspraken gemaakt over wie zicht houdt op de veiligheid van de jeugdige <p>Medewerkers BJZ en medewerkers OJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kennen de afspraken tussen BJZ en ZA over wie zicht houdt op de veiligheid van de jeugdige - handelen conform de afspraken, zodat voor elke jeugdige duidelijk is wie zicht houdt op zijn/haar veiligheid - spreken elkaar aan indien men zich niet aan de afspraken houdt <p>(Inhoudelijk) leidinggevenden BJZ en OJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kennen de afspraken tussen BJZ en OJO over wie zicht houdt op de veiligheid van de jeugdige - bewaken dat medewerkers zorgen dat voor elke jeugdige duidelijk is wie zicht houdt op zijn/haar veiligheid - spreken elkaar aan indien een instelling zich niet aan de afspraken houdt en medewerkers niet tot overeenstemming komen 	Beleidsanalyse BJZ Beleidsanalyse OJO Interview MW BJZ Interview LG BJZ Interview MW OJO Interview LG OJO Dossieronderzoek BJZ Dossieronderzoek OJO

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen
3. Beperken van geconstateerde veiligheidsrisico's voor jeugdigen die wachten op geïndiceerde jeugdzorg	Bij geconstateerde risico's voor de veiligheid van een jeugdige, die op een wachtlijst voor geïndiceerde zorg staat beperken bureau jeugdzorg en de organisatie voor jeugd- en opvoedhulp deze risico's voldoende	BJZ: <ul style="list-style-type: none"> - heeft (veiligheids)beleid waarin staat hoe BJZ geconstateerde veiligheidsrisico's beperkt - heeft met OJO's bij wie jeugdigen op de wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg staan duidelijke afspraken gemaakt over wie geconstateerde veiligheidsrisico's beperkt Medewerkers BJZ en OJO: <ul style="list-style-type: none"> - betrekken bij geconstateerde veiligheidsrisico's van een jeugdige hun (inhoudelijk) leidinggevende bij de besluitvorming hoe de risico's te beperken - spreken met elkaar af wie (BJZ, OJO, jeugdige/gezin, en/of derden) wat doet om de veiligheidsrisico's te beperken - zorgen dat de afspraken worden vastgelegd - komen de afspraken na - bewaken dat jeugdige/gezin en/of derden de afspraken nakomen - spreken elkaar aan indien men zich niet houdt aan de afspraken tussen BJZ en OJO over wie geconstateerde veiligheidsrisico's beperkt (Inhoudelijk) leidinggevenden BJZ en OJO: <ul style="list-style-type: none"> - bewaken dat medewerkers conform bovenstaande indicatoren geconstateerde veiligheidsrisico's beperken - spreken elkaar aan indien een instelling zich niet houdt aan de afspraken tussen BJZ en OJO over wie geconstateerde veiligheidsrisico's beperkt en medewerkers niet tot overeenstemming komen 	Beleidsanalyse BJZ Beleidsanalyse OJO Interview MW BJZ Interview LG BJZ Interview MW OJO Interview LG OJO Dossieronderzoek BJZ Dossieronderzoek OJO

Bijlage 2 Onderzoeksopzet

De inspectie heeft in overleg met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport vijf bureaus jeugdzorg voor dit onderzoek geselecteerd. Dit zijn bureaus jeugdzorg die op de peildatum 1 juli 2011 relatief veel jongeren op de wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg hadden staan, en die behoren bij provincies/stadsregio's waar in totaal de helft van de 'gewogen' jongeren⁹ in Nederland wonen. Van alle jongeren die op een wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg stonden, stond in juli 2011 ruim tweederde op de wachtlijst bij deze vijf organisaties voor jeugd & opvoedhulp.

De praktijktoets vond plaats bij die locatie van het bureau jeugdzorg waar zich op de peildatum (1 juli 2011) de meeste jongeren op de wachtlijst bevonden. Vervolgens zijn de vijf organisaties voor jeugd & opvoedhulp geselecteerd, waar deze vijf locaties van Bureau Jeugdzorg de meeste jongeren op de wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg hadden staan.

Het onderzoek is uitgevoerd bij: Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam en Spirit, Bureau Jeugdzorg Gelderland en Lindenhout, Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant en Combinatie Jeugdzorg, Bureau Jeugdzorg Overijssel en Jarabee, en Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland en Cardea.

Het onderzoek bestond uit twee onderdelen: een schriftelijke uitvraag naar beleid en afspraken tussen de bureaus jeugdzorg en de organisatie voor jeugd & opvoedhulp over de wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg, en een praktijktoets bij de afdeling Jeugdbescherming, bij de afdeling Toegang, en bij de geselecteerde organisaties voor jeugd & opvoedhulp.

Tijdens de drie dagen van de praktijktoets heeft de inspectie aan de hand van gestructureerde vragenlijsten interviews gehouden met medewerkers en (inhoudelijk) leidinggevendenden van: de afdeling Jeugdbescherming, de afdeling Toegang en de organisatie voor jeugd & opvoedhulp. Tevens heeft de inspectie aan de hand van een gestructureerde vragenlijst dossiers geanalyseerd van jongeren die in vrijwillig kader en in gedwongen kader recent op de wachtlijst voor geïndiceerde jeugdzorg van de betreffende organisatie voor jeugd & opvoedhulp hebben gestaan. Dezelfde dossiers zijn ingezien bij het bureau jeugdzorg en bij de organisatie voor jeugd & opvoedhulp.

⁹ Met behulp van gewichten voor een aantal verschillende risicokenmerken, heeft het Sociaal en Cultureel Planbureau een gemiddelde probleemscore per provincie/stadsregio berekend. De probleemscore is het gewogen aantal risicojongeren per regio. "De jeugd een zorg" ramings- en verdeelmodel jeugdzorg 2007, Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag (februari 2009).